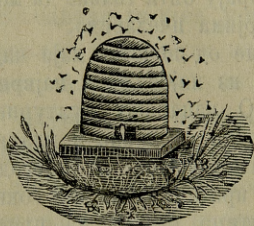

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:

Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Иван Малширевић

Бр. 9.	Изази једанпут ме- сечно	Цена је листу на годину 2 ф. или 5 дин.	Година I.
--------	-----------------------------	--	--------------

Пчеларски календар

МЕСЕЦ ЈУНИЈ

Њаво време у прошлости месецу толико нас је задржало, да пчеларски календар, који је намењен за мај моћи ћемо применити ни јуниј.

Код ројења треба да напоменемо још и ово: Кад изађе првенац, онда обично после девет дана излази другенац у коме је млада неоплођена матица. Кад изађе првенац или другенац а нећемо да нам се магорка роји, било зато што ће ослабити и дати слабо ројче, било зато што рој неће због слабе паше моћи себи доста нарадити, можемо спречити даље ројење ако посечемо све матичњаке.

Ако је рђава паша или уђаво време да пчеле не могу да раде, морамо ројеве прихрањивати.

У овом месецу пчелари треба да се побрину за залишне матице. Ово је потребно особито на овим пчелињацима где се кошнице роје природно или вештачки. Често се догоди да по нека кошница постане безматак, особито то бива код другенаца и трећака где су матице, као што сам напоменуо, неоплођене. Кад изађу те младе матице да се оплоде бива да их уграби који непријатељ или не погоди

да се врати у своју кошницу, него у туђу где је пчеле убију. У таким и другим сличним приликама су залишне матице врло потребне.

Залишне матице можемо запатити овако: Начине се мале кошнице, које су у дужину велике толико да може у њих стати пет оквира а у ширину и висину морају бити толике да могу у њих стати оквири из великих кошница с којима пчеларимо.

Пред ројидбу, дакле од почетка маја кад хоћемо да запатимо залишних матица, узмимо из најбољих и највреднијих кошница (види „Срп. Пчелар“ бр. 2. „О запаћању културне расе у пчела“) два залежена оквира и то један са јајима и младим уљевима а други са заклопљеним леглом. Затим узмемо из којегод кошнице два оквира са медом и један оквир празан. Ових пет оквира разредимо у мале кошнице за запаћање матица овако: на прво место метнимо оквир са медом, на друго оквир са јајима и уљевима, на треће оквир са затвореним леглом иза њега оквир са медом и најпосле празан оквир. Сада у тако намештену малу кошницу натресемо опет из највреднијих кошница мало младих пчела. Младе пчеле су оне које су на леглу.

Ово треба да радимо око 10 сахата из јутра на лепом дану кад су маторе на паши. Осим тога у те мале кошнице морамо додати воде јер младе пчеле још не излећу. Лета на њима треба затворити решетком и однети их на два три дана у помрчину. После два три дана изнесимо их у пчелињак.

Те кошнице пошто немају матице а имају млада легла одмах ће пвзаћати матичњаке и ми ћемо после недељу дана прегледати те кошнице и све матичњаке осим једнога највећег посећи. Тако ће те кошнице добити матице, које ми по потреби можемо употребити у великим кошницама. Кад извадимо из које мале кошнице матицу, онда треба да јој додамо један матичњак, ако имамо, ако немамо, оне ће опет извести саме себи од младога легла.

На јесен се ове мале кошнице споје и добијемо опет снажне велике кошнице, које могу добро презимити.

Сад већ настаје време да се кошнице могу пренашати за пашом. О начину како се то чини и користи од тога упознаћеш се најбоље из I. свеске Пчеларске библиотеке: „На осовини роди мед“ од проф. Живановића.

Ако је паша добра и у кошницама има меда треба га истресати.

Одг. уредник.

Барон Берлепш.

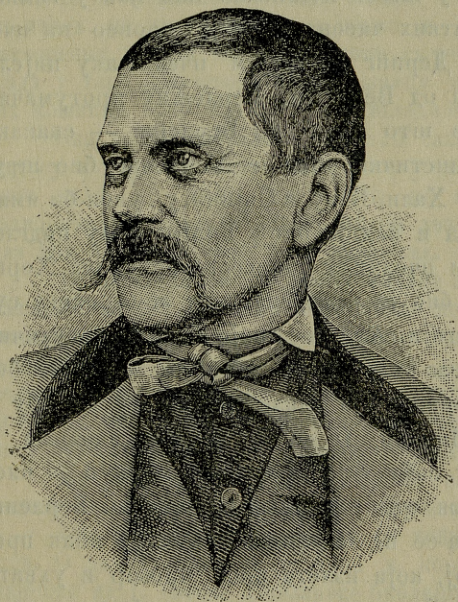
Bарон се Берлени родио 28. јунија 1815. г. у Себаху у Тирингији. Још као дијете је заволио пчелу. Више пута би загребао у пчелињак својега суседа, а слушкиња би га, која га је чувала, вијала да га ухвати да га не би пчеле изуједале. Али он би улетио у пчелињак и

стао би у нај јачи лет, па би слушкињи говорио: Ухвати ме ако можеш! Као дјетету од седам година купи му отац кошницу од сељака Јакова Шульца, који је био онда на гласу практичан пчелар. Од те једне плетаре стекао је Берлепш шест плетара. Године 1828 одведе га дјед у онда на гласу гимназију у Готи, којом је управљао знаменити латиниста и тумач Хорацијевих пресама Деринг. Али Деринг не само да је био знаменити филолог него и одушевљен пчелар. Кад је дјед својега унука Берлепша препоручивао Дерингу каже му и како му унук страшно воли пчеле, те зато Деринг допусти да Берлепш пренесе својих шест плетара у његов пчелињак. Као ђак у гимназији сјећа се Берлепш слатких часова, које је провео на пчелињаку Дерингову. Ту је Деринг на својем пчелињаку цијелу четврту књигу *Georgica* од Вергилија Берлепшу протумачио *sermone latino* и то — као што каже сам Берлепш — свакако боље лингвистички него аписички. Кад је Берлепш био студента у универзитетима у Хали, Бону и Лајпцигу, увек би имао уза се по неколико кошница и кад је био у Грајфсвалду надгледао је у ботаничкој башти пчелињак професора ботанике Хорншуа. Од год. 1836—1838. био је референт код земаљскога суда у Милхаузену у Тирингији. Али му није годила практична судска струка, које се посао састоји у самијем формама без духа — као што сам говораше. Он дакле остави ту службу и оде у њемачку Атину у Минхен да се ту науком забавља. У кући гдје је становао а у собу гдје је спавао метнуо је плетару, из које су пчеле кроз отворен прозор летјеле. Берлепш је пазео на ту кошницу да се не би ројила, али га је ипак преварила. Кошница пусти рој, која излети кроз прозор и ухвати се на улици за њека кола. Полиција му одмах забрани да ту у соби држи кошницу и запријети му да ће бити кажњен ако то не учини. Год. 1841. умре Берлепшу отац и те исте године подигао је Берлепш 100 кошница плетара. Све што се до њега знало о пчели из књижевности, то је све себи набавио, покушаје је практично чинио са својим кошницама свакојаке и све што се могло само замислити покушавао је са својим кошницама. У интересу пчеларства путовао је на све стране. То се све догађало око 1841. год. До год. 1845. највише је експериментирао са пчелама Берлепш од свијех пчелара на земљи. Те се године појавио и Берзон са својом кошницом и теоријом о

партеогенези. Али су се пчелари слабо освртали а још мање вјеровали у његову нову теорију и Ђерзон није умисо да пчеларски свијет доказима задобије за своју теорију, а још мање људе од науке да приволи на доказивања његове теорије. То је боље знао и умисо Берлепш. Он је извојевао побједу Ђерзону својим писмима из апиетике, која су излазила 1853. и 1854. године. Тијем знаменитим писмима начинио је Берлепш обрт у теорији пчеларства и једним махом задобио пчеларе за теорију Ђерзонову. Али што су Ђерзон и Берлепш са пчеларскога гледишта доказивали и доказали, то је требала

Барон Берлепш.

још и наука да потврди, зато је Берлепш заванио за помоћ научну управивши писмо на Др. Сиболда, професора зоологије и упоредне анатомије у универзитету у Минхену и најславнијега ентомотома и ентомолога и на све природњаке, у којем их позива да се лате микроскопа и других научних средстава, којима би се могло научно доказати, да су пчеларски докази истинити о партенези те да се партеногенеза унесе у науку. Глас Берлепшев није остао глас у пусти-

њи. Први се одазвао на то писмо професор Др. Лајкарто, који није мање знаменит од Сиболда као ентомотом и ентомолог. Он дође у Себах Берлепшу у мају 1855. У то је вријеме имао Берлепш диван пчелињак са осам павиљона у свом врту и са свијех страна долажаху пчелари Руси, Французи, Шведи, Данци на његов пчелињак да науче од највећега пчелара Берлепша како се пчелари. Лајкарто није био срећан да партеногенезу научно потврди, јер је тражио и мислио да ће наћи сперматозоиде над микропилем од јајета. А ту није нашао. Срећнији је

био Dr. Сиболдо, који је исте године дошао у августу на пчелињак Берлепшев. Он је тражио сперматозоиде у јајету и заиста је и нашао у сваком оплођеном јајету, а у неоплођеном није нашао и тијем је партеногенеза потврђена научно и унесена у науку. Да је дакле патренгенеза научно потврђена, припада велика хвала Берлепшу. Године 1852. и 1853. изумио је Берлепш оквире. Ми смо у 6. бр. „Српскога Пчелара“ казали да је Ланкстрот још год. 1851. изумио оквире и будући да није у оно вријеме саобраћај између Европе и Америке тако жив био као што је данас, то се не смије тврдити да је Берлепш знао за оквире Ланкстротове, него их је заиста сам изумио. Шта вриједи оквири данас у рацијоналном пчеларству зна сваки пчелар добро. Без оквира не би вриједила ни ђерзонка много кад не бисмо имали центрифугалну справу. Берлепш је изумио и павиљоне и конструјисао кошницу, која је добро позната пчеларима. Та је кошница особито добро удешена, само се не може брзо радити око ње и неудесна је за пренашање. Осим свега тога 1860. г. саставио је Берлепш велику књигу о пчели, којом се дичи њемачка књижевност и која је многе пчеларе завијела својом дивном садржином, те која је и мене очарала и пчеларом начинила

Берзонова кошница, Берлепшеви оквири и центрифугална справа то су три главна ступа, без којих не може бити у правом смислу рацијоналнога пчеларења. Чудновато је да је Берлепш знао Берзонову теорију боље примијенити на праксу од самога Берзона, зато је поред једне Берзонове теорије било двије школе доскора, Берзонова школа и Берлепшева школа. Каква је разлика између Берзонове школе и Берлепшеве наћи ће пчелар у мојој књизи „Српски Пчелар“ на стр. 209. Берзон и Берлепш подигли су рацијонално пчеларство и њихова имена спомињаће се увијек док је пчеле и пчелара. Берлепш је умро 17. авг. 1877. год.

Гл. уредник.

Прегледање пчела у пролеће.

(Свршетак.)

Стога се пчелар мора бринути да све пчеле у рано пролеће на игру натера, па оне, које не излећу, треба да их лупањем у кошницу или дувањем на лето на излет присили. Сваки

пчелар треба да се увери како су му пчеле презимиле, па ако примети да која кошница на истом дану не излеће, треба да лупне неколико пута у кошницу, па ако не чује никаква брујања у њој, то је знак да је мртва, па нека је одмах забележи са знаком † да је изгубљена.

Из искуства сам се уверио, да не мора свака кошница мртва бити, која се на наше лупање или дување кроз лето не одазове брујањем. При прегледању можемо наићи на такову кошницу, у којој се пчеле налазе као у неком полу мртвилу. Овог пролећа имао сам такову кошницу па кад сам је тачно прегледао уверио сам се, да није имала довољно хране, те је због тога почела већ обамирати. Такову сам кошницу спасао од смрти, унео сам је у топлу собу па сам је разгрејао, разблаженим медом попрскао, за тим сам јој одмах додао готова меда у оквирмама, те је данас здрава и доста јака.

Брза помоћ, сигурна је помоћ.

Ако лупнемо или дунемо у кошницу па нам се пчеле одазову кратким и јаким брујањем, па поред тога ако не изађе ни једна пчела на лето, то треба у том случају лето прегледати, да није од мртвих пчела или од отпадака воска лето затворено. Ако је то случај, то треба лето очистити и пчеле ће одмах на поље излетати. Ако приметимо да је лето у реду, онда треба дотле лупати у кошницу до год пчеле не почну напоље излазити. Опазимо ли да пчеле врло слабо зује у кошници када у њу куцнемо, то је знак да је друштво слабо, такову кошницу треба забележити у пчеларску књижицу са знаком „слаба“. У таком случају обично се налази на патосу од кошнице доста мртвих пчела и триња од воска, такову кошницу треба што пре очистити, да не би мртве пчеле и отпади од воска сметали слободном излету пчела. Ако се пчелар ослони да му саме пчеле кошницу очисте, велику ће погрешку учинити а својим пчелараа штете ће нанети. Свака мртва пчела закачи се ногом о ону пчелу, која је напоље носи, те се обично стропошта заједно с мртвом пчелом на хладну земљу, где напослетку и остане укочена не могавши се од мртве пчеле откинути. Ако пчеле непрестано зује, то је најопаснији знак у пролеће, који нам јавља да су пчеле матицу изгубиле. Такову кошницу треба забележити са знаком „безматак.“ Када боље отопле дани, треба јој у помоћ притећи додавањем готове матице из малих

кошница, у којима смо произвели залишне матице, да нам у то доба године од помоћи буду.

У идућем броју говорићу о запаћању залишних матица и практичној вредности њиховој. Ово што сам до сада споменуо све су знаци, по којима може пчелар тачно погодити шта све којој кошници не достаје. Овде морам и то споменути, да није саветно у рано пролеће кошнице отварати, те у њих подуже завиривати, што може у то доба легло лако озевети. Право и тачно прегледање сваке кошнице треба отпочети почетком априла, кад наступе сасвим топли дани. Онда ће се моћи пчелар уверити каква му је која кошница, да ли има здраву, добру и плодну матицу, да ли је друштво јако, да ли задоста меда имају, да ли је друштво здраво или оболело, напослетку и какво саће пчеле граде. Све што се при пролетњем прегледању опази, треба тачно бележити да се у своје време пчелама у помоћ притећи може.

Ако смо ради да се уверимо, да ли је матица плодна и здрава, није потребно да је међу пчелама тражимо, довољно је легло добро прегледати. Па ако је матица залегла пчелине ћелице у што чешћем обиму, потпуно правилно, да није прескочила ни у једну ћелицу јаје спустити, то је доказ да је матица добра и плодна, а при том ако има и затворених пчелиних ћелица, то је још бољи знак да је кошница у потпуном реду. Сваки умни пчелар мора тачно водити рачуна о томе, какове матице на своме пчелињаку има, јер је матица душа кошнице. Ако имамо старију матицу од 3 године, морамо је новом, младом матицом заменити, да нам друштво не ослаби. Приметимо ли, да матица не леже јаја у сваку ћелицу, већ да по неку прескочи, а при том опазимо ли, да је почела и у трутовско саће јаја спуштати, то је знак старости и неплодности, јер јој је нестало трутовског семена у семењачи (*receptaculum seminis*).

Такову матицу треба што пре младом и плодном заменити. Чешће се дешава и то, да пчелар примети, да пчела носи јаја у трутовско саће, која се излегла близу матичњака, па је дуже времена добивала бољу храну (млеч), која је утецала да су јој се *genitalia* боље развила, те се пчелама у невољи нашла и почела је носити само трутовска јаја. За такову кошницу велимо да има назови матицу. Тешко је помоћи

таковој кошници, но ипак можемо покушати да све пчеле по-
 даље од кованлука истресемо на земљу, а залежене саће треба
 повадити и другим заменити, у коме је право легло, а кошницу
 треба однети натраг на своје место. Пчеле ће се повратити у
 кошницу своју, а остаће само неколико њих на земљи, које
 треба потући, јер обично се ту задржи и. назови-матаца. Не
 помогне ли тај покушај, онда треба такову кошницу спојити са
 каквом другом кошницом у пчелињаку.

Из свега овог што сам до сада споменуо излази, на што
 би морао сваки пчелар пазити, када прегледа своје пчеле у
 пролеће. Требало би на име:

1.) да се увери, да ли друштво има добру матицу или
 не, да ли је друштво здраво, јако или слабо, те да ли може
 пашу добро исцрпети;

2.) да ли је легло правилно, добро затворено, или је испре-
 кидаво, погрешно залежено, другим речима, да ли је матица
 здрава, плодна или не;

3.) да ли пчеле задоста зрела меда имају, да ли се у саћу
 и цветнога прашка налази;

4.) да ли је саће добро, да није покварено, поплеснивило,
 или да није изметинама (excrementima) измрљано;

5.) Треба да знамо да ли је кошница доста топла, чиста
 и у свом реду;

6.) Ко има на своме пчелињаку талијанских или ципарских
 пчела, треба да пази да ли су пчеле своју маст (боју) задржале,
 да се нису у бастарде изметнуле.

Ако будемо све ово на уму имали при прегледању пчела
 у пролеће, онда се можемо у напред радовати, да ће нам јаке
 кошнице бити а пчеле да ће главну пашу добро употребити.

Васа Латинкић.

Пчела и културни народи старога века.*

(У КРАТКИМ ЦРТАМА)

Не може се ни претпоставком изрећи, откад пчела по-
 стоји на земљи. Но ван сваке је сумње, да је пчела старија од

* види Tony Kellen „Katechismus für Bienenzüchter“. Aug. Menzel „Zur
 Geschichte der Biene und ihrer Zucht“.

човека, јер је човек истом онда постао, када је у велико било на свету растиња и животиња, дакле када беху ту све погодбе потребне за опстанак човеков. По најновијим геолошким испитивањима беше на земљи већ у најстаријем перијоду повеснице њезине раскошног, но једноличног биља, а лиснато дрвеће јавља се истом у секундерној формацији земљиној, а у терцијерном перијоду превлађује биће и дрвеће са цветом. У том перијоду ваља тражити постанак пчеле, е и поднебље и друге прилике беху погодне за опстанак пчелин. И доиста налазило се у камену под слојем, у којем се налазило на животињске окаменотине окамењених пчела. Не може се тачно одредити ни где је била првобитна постојбина, колевка вредне пчелице. Толико се само може рећи да је била на старом копну и да је пчела чедо топлог, умереног појаса. Данас је пчела распрострајена по целој Јевропи. Живи и у Северној Африци и у једном делу западне Азије. У Америку су је пренели Енглези у 17 веку. А у Аустралији је запаћена истом пре три десетине година. Најстаријих података о пчели и о меду находи се у старих *Инди* на четири тисуће година у натраг. У њиховим светим верским књигама, у тако званим ведама и у законима свановим има спомена о меду и о пчели, из чега се да извести да су стари Инди мед много трошили и на разне сврхе употребљавали. Тако је мед био прва храна новорођеном детету. Мед су привосили Богу на жртву а и даван је у дар. Разумевали су се у произвађању чистога меда, чак су и трговину водили с тим медом. Брама нима је забрањено било продавати мед и восак, а искушенику и пустињнику јести меда. Ко украде од туђег меда, морао је двоструко вратити. Од памтивека краљеви беху помазивани замедљаном водом и у име пореза добивали су шести део сабранога меда. Пчелу су сматрали Инди за свето, душом обдарено створење и поштовали су је као осмо овапућење Бога Вишне.

*

Не може се ни за *Jeguhiane* поуздано рећи, да су држали пчеле и имали кованлуке, но судећи по плодовитости старога Мисира, у којем је било богате паше за пчеле, а и по разној употреби меда, да се извести да су се они бавили пчеларењем.

Међу јероглифима налази се и пчелина слика, којом је означавано краљевско достојанство. Из тога се изводи, да су

Јегипћани колико толико познавали живот пчелин. Из списка грчких писаца види се, да су они приносили мед Богу на жртву а један сачуван комад папираса, на којем се налази рачун неке части, и у којем се међу осталим јелима налази и мед. служи као јасан доказ, да су они мед држали за једно од првих јела. Сем тога мед је играо важну улогу у лекарији, мешали су га готово у сваки лек. Даље лешине су и медом балзамовали. Медене колаче су жртвовали светом Апису бигу.

*

И стари Јевреји су знали за пчелу, и мед врло ценили. У св. писму старога завета обећана земља назива се земљом, у којој „тече мед и млеко“, а тим се у слици хтела исказати плодитост Ханана. Из ових се речи не може извести, да су стари Јевреји држали пчеле, колико да су мед веома ценили. Но кад узмемо, да се на неким местима изреком спомиње и дивљи мед, то нам даје повода да мислимо да је било и другог меда.

Стари Јевреји сматрали су пчелу као символ вредноће. У пренесеном симболичном значењу реч „мед“ је значио небеску мудрост, мио љубазан говор, добар глас и плодитост земље. Док су Јевреји били у Мисиру, обећавали су им пророци да ће их преселити у земљу, где тече мед и млеко. По том се види колико су велику важност придавали меду.

У кречним кршевима Палестине живели су безбројни ројеви, па није чудо ако се дешавало да је на великим, летњим припекама мед у истини цурио низа стење.

У библији се мед сматра за једно од најпотребнијих средстава за живот. На великој цени био је равак, мед који је сам од себе цурио из саћа, и који се често спомиње у библији. Св. Јован крститељ живео је о дивљем меду у пустињи. Христа Спаситеља, када је после васкрсења заискао да једе, послужиле ученици сатом меда и печеном рибом. Ако је когод хтео задобити милост чију, слао му је меда на поклон. Тако је праотац Јаков обдарио медом Мисирскога намесника, а жена краља Јероваама донела је пророку Агеју суд меда, да би јој дао повољан одговор за њезина сина, који је на самрти болан био. Сем тога мед им је служио као пиће и употребљаван као лек. На жртву Богу га нису смели приносити. Мед се доста рано подигао до народно-привредног значаја код старих Јевреја.

Пророк Језекиљ спомиње, да су племена Јуда и Израиљ осим вина уља и балзама и мед носила на трг у Тир, у стари трговачки феничански град, а може се узети, да су Јудејци и Израиљци и по другим тржиштима носили исту робу своју.

Па и кашње, у првим вековима после Христа мед је веома цењен у Палестини као што се види из Талмуда. У њему се мед хвали као лек особито против крстобоље, срчаних болести, као мелем на ране у људи и у марвинчета, као сретство за поправљање вина и за препречивање трухлежа и смрада. Јудејци су први почели мед кривотворити мешајући у њега брашна и сипајући воде.

*

Код старих *Арављана* мед је био у великом уважењу као посласаница. А то је отуд, што се у корану вели за пчеле да из својега тела испуштају неку течност, која је по боји различита и лековита. Прича се како је једном неки човек дошао пророку Мухамеду и потужио му се, да му брат има јаке болове у телу и како је пророк препоручио да му само даје меда па ће се од тога исцелити. Човек овај послуша савет пророков, но после неког времена ето њега опет код пророка, да се појада да лек његов ништа не помаже. Мухамед му на то одговори: иди и подај му још више меда, јер Бог истину говори а тело твога брата лаже. Овај отиде и тако уради и доиста брат му оздрави. И сам је Мухамед као и остали земљаци његови имао особито радо све, што је слатко, и обично је пио мед. Но то пиће од меда није било као на прилику медовина у старих Германа, јер је Мухамед забрањивао алкохолна пића, него просто мед водом разбистрен. По веровању Арављана посред раја тече медљана река. Судећи по великој потрошњи меда мора да је у њиховој земљи било или много дивљих ројева или много кованлука.

*

Гогово никаквих података немамо о пчеларству код старих *Вавилоњана* и *Финицијана*, те нам остаје да нагађамо. Вавилоњани су, као што стари писци говоре, у великим размерима пчеларили. Спомиње се и то, да су који пут своје мртве у меду погребавали. На тај начин кашње је погребен и Александар Велики, који је умро у Вавилону.

Финичани су се разумевали, као доцније и Грци, у бељењу воска и то бељење у том је било, што би најпре восак у танке плочице растињили те онда на сунце метали.

(Наставиће се.)

Солбор априла 1897.

иои Милутин Гавриловић.

Дописи „Српском Пчелару“

Велештовани Господине Уреднице!

Ево вам се јављам из овог по нас Србе забаченог краја, где још дише Србин, ма да је на њега Српство скоро заборавило!

У нашој Барањи по моме знању а нешто и искуству врло је благодарно поље за неговање пчела. Паше има преко целе године. У рано пролеће прво нам обрадују пчелице врбе, затим горушица (репица се не култивира што је велика штета по пчеларство), после тога нам долазе багреми (агације), од којих читавих шума у Барањи има, — где год се шума подиже ту се највише сади агација. — Налази се нешто и липе и ливадског цвећа (особито гавеза) по пространим ливадама и ритовима. Но особито много вреди јесења паша: бели босиљак, кога има у изобиљу. Кад се к овоме још придода разво воће што га има у изобиљу по планинама нашим где виногради тек сад издишу (од филоксере), онда морамо признати да је паша врло добра.

Можемо рећи да има две главне паше: пролетња и јесења. И за дивно чудо Срби при тако угодним приликама слабо маре за пчеларство (но чини ми се да је то тек од новијег доба). Једва се може по селима наћи 3—4 човека (међу њима је обично свештеник и учитељ), који се пчеларством баве али само вршкарама. Наши Шокци су у томе напредвији. По ритовима барањским често ће те наћи на пчелињак са 50—100 и више кошница, али опет само вршкара. Пчелара, који са ђерзонкама пчеларе, наћи ћемо по швапским селима на много места (по највише усправљених) н. пр. Мајиш, Липовица и т. д.

Овде у мојој Кишфалуби једва сам нашао једног Србина пчелара, но и тај је тако одушевљен био за пчеларство да ми је на прву реч продао 4 вршкаре, с којима сам ја год. 1894. у пролеће своје пчеларење отпочео. (Сада има 2—3 пчелара са вршкарама, као да се почињу више интересирати за ту грану привреде.)

Како сам се слабо разумевао у кошницама узео сам врло слаба друштва, међу којима је једна и метиљава била. Једва сам добио од њих три роја које сам сместио у Живановићевке. Које слаба паша те године (за коју је г. Живановић рекао, ако

се добро сећам у „Орлу“ да такву годину ни стари пчелари запамтили несу), а још више слабост мојих друштава учини, те уђоше у зиму скоро без меда, те сам их једва живе изнео хранићи их шећером и медом.

Год. 1895. била ми је много веселија, ту сам подигао број Ђерзонки на 10 комада, које су довољно меда имале и за нас и за себе. Год. 1896. подигао сам број Ђерзонки на 23 комада, и те су ми ову зиму врло добро издржале. Много ми је помогло лањске године вештачко саће што сам га сам правио (око 7 кила воска), те је истресаљка имала посла, премда сам толике ројева правио. Лањске сам године све матице младима заменио, па се и познаје по леглу. Ма да је време још рано, кошнице су пуне легла.

Паша је трајала лањске године до половине октобра. Крајем августа су још зидале пчеле трутовско саће где су год могле и матица их је залегла, па сам тек почетком септембра смео уклонити решетке, да не би имао штете, јер су се непрестано хтеле ројити.

План мој за ову годину овај је: Од моје 23 кошнице ројићу 10 комада, остале ћу обезматичити (с матицама ројева начинити) пак их употребити за скупљање меда. Само ме је страх, да ћу с њима много посла имати, да им ројење спречим, јер код нас би се пчеле од раног пролећа па дубоко у јесен непрестано ројиле.

Какав ћу успех постићи јавићу вам у своје време.

У *Кинифалу*би на Благовести 1897.

С пчеларским поздравом

Ст. *Михалцић*
парох.

Американка Јов. Живановића.

Под тијем натписом писао је г. Јов. П. Јовановић учитељ и пчелар у 12. 13. и 14. броју „Тежака“ о мојој американци и дошао је до овога закључка: „да американка г. Јов. Живановића нема никакву превагу над осталим американкама, да није ни у чему боља од њих, и да по томе она није никаква добит, никакав напредак нити олакшица у рационалном пчеларству, тим пре, што је са кратким рамовима, те пчеле у њој теже презимљују.“ Г. Јов. П. Јовановић није дошао до тога резултата што је пчеларио с мојом американком, па да је искуством до тога дошао, него је он из чланака, у којима сам ја писао о својој американци, извадио поједина мјеста, из којих је извртањем и подметањем другог смисла дошао до горњега резултата да моја америеанка „нема никакву превагу над осталим американкама и т. д.“ То пак није лијепо нити се приличи

једном учитељу, којему је повјерена младеж на васпитање и којему је задаћа да облагорођава срца младежи. Тако н. пр. он вели ово: „Г. Ж. категорички тврди, да *није добро* за пчелара кад пчеле за време бујне паше нанесу силан мед у кошницу тако да матица нема где да носи јаја. Нека нам претерани поштоваоци ауторитета не замере што ми никад, докле тече сунца и месеца, нећемо да верујемо да је то заиста зло за пчелара, па ма то тврдили сви најпризнатији пчелари целога света! На против, ми ћемо до смрти остати у уверењу, да је то баш *највеће добро* за пчелара, кад су му за време главне паше кошнице препуне меда, пошто то и јесте главна тежња свакога пчелара, и пошто у томе лежи сав успех у пчеларству и сва корист од пчеларења.“ Јесте ли видјели какву је вику и дреку начинио г. Јов. П. Јовановић изврнувши смисао мојих ријечи. Ја мислим да му не ће нико вјеровити да ја тако мислим. Па зашто пчеларимо него да што више меда добијемо. Какав би то пчелар био или боље да кажем каква би то луда пчеларска била, која би тврдила да је зло кад пчеле силан мед сабирају и саберу. Никад ја нијесам тврдио да није добро кад пчеле сабирају силан мед кад је паша врло добра, него сам тврдио да у том случају пчеле својим журним радом прехитре матицу тако да она нема мјеста гдје да носи јаја и тако се може десити да при овако бујној паши уђу поједина друштва слаба у зиму. А то да богме да није добро. Али и ту има лијека зато сам ја и дошао до тога резултата да кад је врло бујна паша не треба Ханеманове решетке метати у кошнице, јер иначе ће друштва још горе ослабити. Кад је врло бујна паша онда треба матицу оставити да може по цијелој кошници слободно ићи да би што више уграбила празних ћелица и у њих снијела јаја како не би друштво сасвијем ослабило. У таком случају нема смисла Ханеманова решетка и не само да нема смисла него је и од штете. У мојем је крају уопће слаба паша, те за првих година мојега пчеларења нијесам никад могао доћи до меда, јер матица је увек при слабој паши прехитравала друштво тако да је било доста легла а мало меда. Зато сам покушао да матице поубијам за вријеме главне паше. И откад сам почео да чинити, добио сам и меда. Докле нијесам почео матице убијати, нијесам скоро ништа ни добивао меда. Али убијање матица врло је трудан посао. Прво мораш тражити матицу да је одстраниш од друштва. То траје пак дуго док је вађеш и одстраниш од друштва, па онда још послије осам дана мораш ту исту кошницу оквир по оквир добро прегледати и све матичњаке осим једнога посјећи. То је веома трудан посао и ко има већи број кошница и у велико ради, тому је немогуће матице убијати и послије осам дана све кошнице наново ревидирати и матичњаке из њих исијецати осим једнога матичњака. Зато сам ја реконструјисао американку да

се не морају матаце убијати, па сам је тако удесио, да Ханеманова решетка не буде од штете него од користи за вријеме главне паше. Ја сам покушао да Ханеманову решетку метнем у кошницу како то чине Нијемци кад је лето на узаној страни, па сам дошао до тога резултата да је боље и не метати Ханеманове решетки јер пчеле више меда нанесу кад је у кошници нема. Али како сам ја Ханеманову решетку удесио у кошници, сасвијем је друга ствар. Ханеманова решетка у мојој американци особиту службу служи за вријеме главне паше. То не треба овдје да понављам и само глупак човјек није кадар то видјети. Ја дакле за вријеме главне паше кад је у средњу руку паша међем решетку и кад паша почне престајати, а то је концем јунија измјењујем маторе матице младима.

(Наставиће се.)

Гл. уредник.

К њ и ж е в н о с т

Изишао је из штампе Ш. свезак Пчеларске библиотеке: **О меду** написао Јован Живановић. Цијена 17 новч. Може се добити код писпа.

У препоруку и овог рада проф. Живановића нећу ништа рећи, него ћу поновити што и пре рекох да се његов рад сам собом препоручује.

У истини тако би требало да буде, наш свет који има само један пчеларски лист и тек неколико пчеларских књига требао би да оваке корисне књижице, које су тако јефтине тако рећи разграби — али одзив овој нашој доброј намери је тако јадан да ће Пчеларска библиотека по свој прилици овом рекао бих најлепшом свеском да престане бар до бољих времена док се покаже живљи интерес и код нас за оно што је добро и корисно.

Одг. уредник.

П а б и р ц и

— Пастор Ђорђе Клајне умро је 13. априла ове године у 91. години својега живота. Један од најзаслужнијих и оштроумних пчелара, који је уз Берлепша извојевао да је пертеногеназа унесена у науку. У друштву са А. Шмитом написао је 1865. г. Leitfaden für den Unterricht in Theorie u. Praxis einer rationellen Bienenzucht. Такође у друштву са А. Шмитом издао је двије велике књиге Die Dzierzon'sche Theorie und Praxis и превео је Фрање Хубера Neue Beobachtungen an den Bienen у двије књиге са својим примједбама. Ја сам прије 20 година уживао читајући оштроумне примједбе Клајнове на дјело Фрање Хубера. У пошљедње вријеме повукао се са поља књижевнога. Лака му земља!

— Неки американски професор израчунао је да 10—11 пчела иду у један грам, а у килу 10.652 пчеле. Кад су пак пчеле теретне, онда је терет њихов тежи од тијела њихова и онда иде у килу 4536 теретних пчела. По томе рој природан, који је тежак двије киле, понио је са собом најмање килу меда.

— Стручни савјетник за пчеларство. Угарски министар за пољску привреду наименовао је Барона Белу Амброзија за стручнога савјетника за пчеларство, који ће му у интересу пчеларства потребне приједлоге и пријаве поднашати. Што се тога тиче имају задруге пчеларске истога Белу Амброзија што боље и више потпомагати у тој ствари. Нијемци из њемачке царевине веле: „Заиста треба угарским пчеларима завидјети. Кад ћемо ми тако што доживјети?“ И заиста ни једна држава не потпомаже тако пчеларство као Угарска.

— Фридрих Вилхелм Фогел, уредник пчеларских новина Нердлинских и стални предсједник друштва њемачких и аустријских пчелара умро је 12. априла у подне у 72 години својега живота. Његове су заслуге велике не само за њемачко пчеларство него и за пчеларство цијелога свијета. Лака му црна земља!

— Шећер квари зубе, јер он даје добро земљиште за храну микробама, које управо зубе кваре, а напротив мед својом антисептичном снагом уништава те мале организме, те непријатеље зуба.

— Пастор П. Шенфелдо, највећи анатом и физиолог пчеле и духовни отац схваћања друштва пчелињег као организам као једно тијело слави ове године педесетогодишњицу својега неуморнога и врло плоднога рада на пољу физиологије, анатомије и биологије у пчеле. Схваћањем друштва пчелињег као организам као једно тијело основао је он и свештеник Герстунг нову школу у пчеларству, школу младопчелара, којој је противник Ђерзон са својим присталицама. Шенфелдо је својим одличним радом стекао признање и хвалу не само код Нијемаца него и код свијех народа, зато му кличемо и ми: живио!

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Претплата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

Претплату за Србију прима Пчеларско-вођарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа Српске Манастирске Штампарнице.